

Na mistrovství světa halových modelů kategorie F1D, které se v roce 1983 konalo v rumunském Slanicu, zvítězil domácí soutěžící Aurel Moraru a družstvo RSR ve složení Moraru, Popa, Bezman. Rumunští modeláři dokonale využili neobvyklého prostředí solného dolu a za poměrně nepříznivých podmínek — značné turbulence — dokázali poprvé v historii na mistrovství světa zvítězit. Jejich modely byly zcela běžné koncepce, tak jak je známe z našich startů ve Slanicu. Typické pro ně jsou malé vrtule, většinou se souměrným tvarem listů, jejichž průměr se pohybuje od 460 do 480 mm, stoupání pak od 700 do 800 mm. Malé vrtule jsou vyzkoušeny dlouholetou praxí ve Slanicu, umožňují bezpečné odstartování modelu i s plně natočeným svazkem a neobvykle rychlé stoupání — ke stropu haly, který je ve výšce 69 m, vylétnou rumunské modely za 6 až 8 minut. Pak následuje střední fáze letu v trvání až 20 minut, a nenarazí-li model do postranních ochozů, může dosáhnout času až přes 35 minut. Teplota u stropu haly je kolem 15°C proti 9°C u země, a tak má i svazek při vytáčení lepší podmínky. Ideální let končí vytvořením svazku v 15 až 20 m nad zemí, k níž pak model klouže s protáčeji se vrtulí. A. Moraru, který je mimochodem velmi dobrým amatérským fezbárem a v minulosti nás obdaroval pěknými soškami, dosáhl se svým modelem Speranta časů 33:04 a 36:54 min.s. celkem tedy 70:00 minut.

U halových modelů ještě zůstaneme krátkou zprávou o času 52:22, kterého dosáhl v cardingtonském hangáru číslo 1 Angličan B. Aslett, vítěz předešlého ročníku brněnské „Zetky“. Jde o nejdelší (oficiální) let v historii, Aslett však dosavadní světový rekord 52:14 J. Richmonda nepřekonal o předepsaná 2%. Jeho model o rozpětí 900 mm (pro rekordy není předepsáno maximální rozpětí 650 mm) a délce 813 mm měl hmotnost pouze 1,185 g. Vrtule z modelu kategorie F1D o průměru 560 mm a stoupání 1016 mm byla poháněna svazkem o délce 460 mm a hmotnosti 1,29 g; při rekordním letu byl natočen na 2080 otoček.

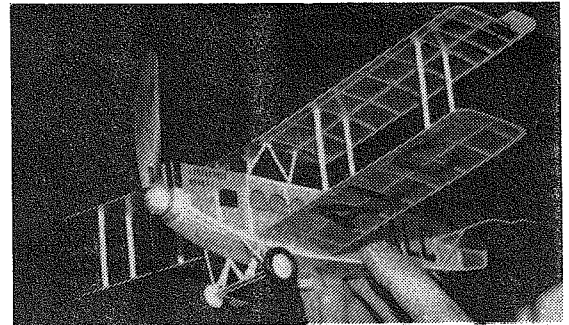
Reprezentační družstvo kategorie F1E se letos pravděpodobně zúčastní mistrovství světa, které se má konat v Rakousku. Forma nominovaných reprezentantů Bergera, Musila a Stloukala i náhradníka, jimž jsem já, bude prověřena na tradičních jarních soutěžích v Králíkách a na Raně.

Agilní Bohouš Berger předvedl na podzimních soutěžích — zatím ovšem ne v letu — nový model do klidu, postavený podle vítězného modelu mistrovství NSR 1983 známého H. Schubertha. Model s klasickým řízením magnetem v předku trupu má křídlo o rozpětí 2014 mm, se vzepětím do V a s krátkými ploškami z balsového prkénka na koncích. Nosník křídla s poměrně tlustým profilem je tvořen dvouvrtvou balsovou trubkou, potah je z pokovené fólie. Celková plocha modelu je 41,92 dm², hmotnost 435 g; plošné zatížení má tedy 10,38 g/dm².

JIRÍ KALINA

Příznivcům
volného letu

Československo sovětský pohár v kategorii M-oř

se uskutečnil v Novém Městě nad Váhem 20. listopadu minulého roku. Organizace byla již tradičně perfektní, pořadatel učinil pro dobrou soutěžní atmosféru vše. Velmi chladné počasí však způsobilo značnou turbulenci u stropu haly, která vadila především lehkým typům.

Domácí J. Jurovič znovu perfektně připravil svého Fokkera D-7 v čl. barvách. Létal ve skvělé formě, a tak jistá pomoc místních bodovačů byla zbytečná, zvítězil by i bez ní. Ing. Alfery úspěšně zalétal novou hezkou A-10 (1). Pavel Stráník, Petr Mikulášek a Petr Koutný přivezli zcela nové Blérioty v úpravě Žalud (2). Všichni tři však měli rozpětí asi o 1 mm větší, než je povoleno, takže před létáním se ořezávalo. Patnáctiletý Petr Koutný pak předvedl vůbec nejdelší let soutěže 92 s, což mu vyneslo vítězství mezi žáky. Jeho otec věnoval nějakou tu stovku hodin stavbě nového Racka R-7 v složitém, ale hezkém zbarvení, v němž létal prototyp ke

konci své akrobatické kariéry. Do detailu zhotoveny oříšek bodovači příliš neoceňovali, a přestože letěl 60 s, ztrátu ze statického hodnocení dohnat nemohl; stačil se pouze v celkovém hodnocení posunout před Alferyho A-10 na druhé místo. Velmi dobře zalétali mladí chlápci z DPM Brno se svými novými oříšky, ještě lepší však byli ing. Sedlár se synem Martinem, kteří přivezli již letité Morany.

Závěr soutěže patřil exhibici modelů na CO². Největší potlesk početného publika sklídl Alferyho RC oříšek poháněný motorem na CO², když se chytil do sítě při stěně haly.

Vizuální výškoměr

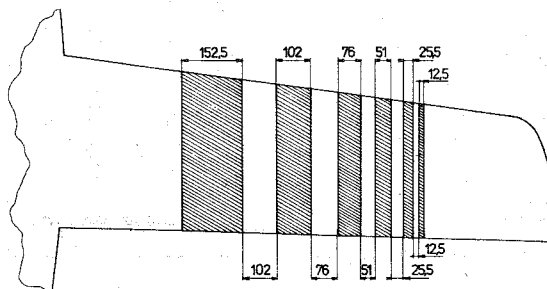
Stanovit výšku letícího modelu není právě snadné. Raketoví modeláři sice umějí zaměřit modely raket optickými přístroji a pak určit jejich dostup trigonometrickým výpočtem, je to však metoda nákladná a organizačně náročná. Ojedinelé se mezi modeláři vyskytly miniaturní barografy a byly uskutečněny pokusy o amatérské zhotovení dělostřeleckého koincidenčního dálkoměru.

Protože na malý ruční laserový dálkoměr si asi ještě chvíli počkáme, můžeme se do té doby — za předpokladu, že máme normální zrak — pokusit zlepšit hrubý odhad výšky použitím grafických obrazců nanesených na spodní plochu křídla, jak to doporučuje britský časopis Radio Control Models and Electronics v čísle 10/1983.

Metoda vychází z faktu, že lidské oko rozliší

paprsky dopadající pod úhlem alespoň 0,7 minuty. Z toho lze vyvodit, že například křídlo o hloubce 203 mm (v originálu 8 palců) zmizí z dohledu ve výšce asi 900 m nad hlavou a že již ve výšce 600 m bude obtížně rozeznatelné. Aby bylo možné rozlišit i jiné letové výšky, je v uvedeném časopisu navrženo uspořádání šesti neprůsvitných pruhů o přesně určených rozměrech na spodní straně křídla, jak to ukazuje obrázek. V připojené tabulce je pak podle počtu vizuálně rozlišených pruhů uvedeno, v jaké výšce se model přibližně nachází. Je ovšem třeba, aby v okamžiku „měření“ byl model pokud možno nad hlavou.

Důležitou podmínkou je, že křídlo musí být potaženo transparentní fólií nebo papírem, aby bylo umožněno prozáření nosné plochy mezi tmavými pruhy světlem oblohy. U neprůsvitného křídla, například polepeného balsou, počet pruhů stěží rozlišíme, neboť spodní strana křídla se nám bude jevit celá tmavá. Trochu přítom může pomoci volba kontrastního barevného schématu, popřípadě použití fluorescenčních barev.

Počet viditelných pruhů	Výška letu
6	pod 60 m
5	60 až 120 m
4	120 až 240 m
3	240 až 360 m
2	360 až 500 m
1	500 až 760 m
zmizení modelu	asi 900 m